

ISSN:1306-3111

e-Journal of New World Sciences Academy
2010, Volume: 5, Number: 3, Article Number:D0024

FINE ARTS

Received: January 2010

Accepted: July 2010

Series : D

ISSN : 1308-7290

© 2010 www.newwsa.com

Ayhan Helvacı

Uludag University

ayhanhelvacı@gmail.com.tr

Bursa-Turkey

**MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALINDAKİ ÖĞRENCİLERİN GELENEKSEL
MÜZİKLERİMİZİN BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSİNDE KULLANIMINA İLİŞKİN GÖRÜŞ
VE BEKLENTİLERİ**

ÖZET

Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda yapılan eğitim farklı disiplinlerden oluşmaktadır. Bunlardan birisi de ses eğitimi sürecidir. Ülkemizde Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Eğitimi A.B.D.'nin tamamında bireysel ses eğitimi dersi yapılmaktadır. Son yıllarda ses eğitimi derslerinde geleneksel müziklerimizden halk müziği örnekleri sıkça görülmeye ve kullanılmaya başlamıştır. Fakat eğitim sürecindeki etkisi henüz tam olarak ortaya konulamamış, geleneksel müziklerimizden oluşan ve ulusal bir şarkı dağırcığı oluşturmamızı sağlayacak bir metot yazılamamıştır. Bu nedenle her eğitim kurumunda farklı eğitim uygulamaları görülmektedir. Bu araştırmada konuya öğrenci boyutundan bakılmış ve U.Ü. Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Programında bireysel ses eğitimi dersi alan öğrencilerin geleneksel müziklerimizin dersteki kullanımına ilişkin beklenti ve görüşleri irdelenmiş, çıkan sonuçların ilgililere duyurulması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Müzik Öğretmenliği,
Bireysel Ses Eğitimi Dersi,
Geleneksel Müziklerimiz, Görüş, Beklentiler

**VIEW AND EXPECTATIONS OF THE STUDENTS IN MUSIC EDUCATION PROGRAM ABOUT
THE USE OF TRADITIONAL MUSIC IN VOICE EDUCATION**

ABSTRACT

The education of the educational institutions which train music teachers consists of different disciplines. One of these discipline is called voice training process. In our country, In entire Music Education Departments in Departments of Fine Arts in Faculty of Education, voice training lesson exists. For the last few years, the samples of our folkloric music which is a part of our traditional music have frequently started to be seen and used. However its effect on the educational process hasn't been figured out yet and a method which consists of our traditional music and provides a national song record hasn't been written. For that reason, each educational institution has its own educational practise. In this study, the matter is considered in students' point of view and the opinion and expectations of the students who are studying individual voice training in the Music Education Department, Faculty of Education,U.Ü about using our traditional music in the lessons are examined and the results are aimed to be transmitted to the authorities.

Keywords: Music Education, Individual Voice Training,
Traditional Music, View, Expectations

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda yapılan eğitim farklı disiplinlerden oluşmaktadır. Bunlardan birisi de ses eğitimi sürecidir. Ses eğitimi; ses çalışmaları yoluyla bireyler ve onların oluşturdukları toplulukların, devrimsel ve duyuşsal davranışlarında kendi yaşantıları yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişiklikler oluşturma ya da bu nitelikte yeni davranışlar kazandırma süreci olarak da tanımlanabilir (Uçan ,çalgı eğitimi tanımından uyarılma,1994).

Davran'a göre ses eğitimi; diğer eğitim dalları içinde ayrıcalığı olan bir eğitimidir. Bazı ayrıntılar dışında somut olan bir yanı yok gibidir. Bir öğrenciye uygulandığında iyi sonuç veren bir yöntem, bir başka öğrencide aynı sonucu vermeyebilir. Bu nedenle ses eğitimi, pahalı bir dolma kalemle su üzerine yazılan yazıya benzetilebilir. Bazen yazı daha yazılmadan yok olur, bazen de akıllara durgunluk verecek bir şekilde sanki mermere yazmışçasına suyun üzerinde kalabilir. Bu eğitim, bir takım alıştırmalar ve anlatımlar ile yürütülür. Bu da, öğretmenin anlatma ve öğrenenin anlama yeteneğine bağlıdır. Somut olmayan bir takım anlatımları, öğrencinin öğretmenin düşünüşü şeklinde anlaması ve algılaması gerekir (Davran, 1997).

Tüm eğitim alanlarında olduğu gibi ses eğitimi alanında da sürecin etkinliği bakımından ilkelerin belirlenmiş olması gerekmektedir. Çoğunlukla soyut işlemler olarak bilinen ses eğitimi uygulama ve etkinliklerinin, öğrenmeyi kolay ve kalıcı kılacak somut işlem ve uygulamalara dönüştürülmesi ana ilke olarak ele alınmalıdır(Köse,2001).

İlke; sözlük anlamı olarak; temel düşünce, prensip ve davranış kuralı biçiminde tanımlanmaktadır(T.D.K.,1994). Herhangi bir alanda, o alana ilişkin edinimlerin çıkış noktası olarak anlaşılabilen ilkeler eğitimin çeşitli alanlarında, eğitim-öğretimin hedef ve konularına ilişkin dayanaklar oluşturması bakımından büyük önem taşımaktadır.

Çevik'e göre ses eğitimi ilkeleri aşağıdaki gibi sıralanmaktadır:

- Bireye doğru solunum alışkanlığı yanında bedensel ve zihinsel hazırlanmada gerekli olan rahatlatma, gevşeme, uyanık olma bilinci kazandırılmalıdır.
- Ses, doğru yerde, doğru ve temiz olarak üretilmeli, daha sonra uygun rezonans bölgelerine gönderilerek büyütülmeli, doğuşkanları bakımından güçlendirilip zenginleştirilmeli ve dolayısıyla sese pürüzsüz-estetik bir nitelik kazandırılmalıdır.
- Bireye, konuşma dilinde açık-seçik ve anlaşılır olma niteliklerini geliştirme ve şarkı söylemede de dili, iyi bir eklemleme (artikülasyon), doğru bir söyleyiş (telaffuz), anlamına uygun tonlama ve vurgulamayla (diksiyon) kullanma becerisi kazandırılmalıdır.
- Bireyin var olan müziksel duyarlılığı (müzikalite) geliştirilerek etkili bir seslendirme-yorumlama becerisi kazandırılmalıdır.
- Birey, ses üretim organlarını tanıma, bu organlar arasında gerçekleştirilen eşgüdümü kavrama ve sağlığını koruma konularında bilgilendirilmelidir(Çevik,1994).

İkesus "Ses Eğitimi ve Korunması" adlı kitabında "her farklı ülke insanının, ses eğitiminde, ana prensiplere bağlı kalmakla beraber, kendi bünyelerine en uygun gelen yolu seçmeleri, kendi yararlarına olacaktır" demiştir(İkesus,1965).

Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda geleneksel müziklerimizin kullanımı yıllardır tartışma konusu olmuş, konuyla ilgili olarak çok şey yazılmış ve söylenmiştir. Türk müzik eğitiminde geleneksel

müziklerimizden Türk Halk Müziği'nin temel alınması gereği, Cumhuriyet döneminden başlayarak bugüne kadar vurgulanagelmektedir. Gerek Türk Halk Müziği'nin çağdaş tekniklerle işlenip dünyaya tanıtılması açısından, gerekse Türk Okul Müzik Eğitimi'nin çıkış yolu olarak ele alınması açısından, bugüne dek önemli çalışmalar yapılmış, önemli adımlar atılmıştır. Konuyla ilgili olarak düzenlenmiş sempozyumlarda, kongrelerde panellerde bu konular her yönüyle tartışılmış, olumlu-olumsuz yanları ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu çalışmalar, Türk müziğinin eğitim müziğinde kullanılmasıyla ilgili güçlüklerin ortaya çıkarılmasıyla, kuşkusuz sorunların çözümlenmesine çok büyük katkılar sağlamıştır (Çİlden,2002).

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Araştırma, eğitimin kaynağını oluşturan öğrencilerin bireysel ses eğitimi derslerinde geleneksel müziklerimizin dersteki kullanımına ilişkin beklenti ve görüşlerini ortaya koyması ve konuya ilişkin araştırma yapmak isteyen kişilere fikir vermesi açısından önemli görülmektedir.

3. YÖNTEM (METHOD)

Araştırmanın örneklemini Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi G.S.E. Bölümü Müzik Eğitimi A.B.D. son sınıf öğrencisi olan ve Öğretmenlik Uygulaması dersini alan 30 öğrenci oluşturmaktadır.

- **Araç:** Araştırmada kullanılan bilgi toplama formu araştırmacı tarafından Müzik Öğretmenliği Programında bireysel ses eğitimi dersi alan öğrencilerin geleneksel müziklerimizin dersteki kullanımına ilişkin beklenti ve görüşlerini ortaya çıkarmak amacıyla düzenlenmiş ve kalem-kağıt yoluyla öğrencilere uygulanmıştır. Uygulama bir ders saati sürmüş ve araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Değerlendirme kolaylığı sağlamak amacıyla soruların büyük çoğunluğunda derecelenmiş ölçek kullanılmıştır.

Verilerin analizi: Verilerin analizinde frekans (f) ve (%) değerleri kullanılmıştır. Yüzde hesaplarında virgülden sonra tek hane hesaplanarak rakamlar yaklaşık değer alınmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular betimsel çerçevede ve istatistiksel yöntemlerden de yararlanılarak yorumlanmıştır. Çıkan sonuçlar özetlenmiş ve öneriler sunulmuştur.

4. BULGULAR VE TARTIŞMALAR (FINDINGS AND DISCUSSIONS)

Bu bölümde; araştırmanın amaçlarına göre, toplanmış verilerin yöntem bölümünde belirlenen tekniklerle çözümlenmesi sonucunda elde edilen bulgular, tablolaştırılarak yorumlanmıştır.

Tablo 1. Bireysel ses eğitimi ders saatini yeterli görme durumu
(Table 1. The state of finding individual voice training adequate)

Seçenekler	f	%
Tamamen	1	3
Büyük Ölçüde	2	7
Kısmen	5	17
Çok Az	10	33
Hiç	12	40
Toplam	30	100

Tablo 1'de; Bölümünüzde aldığınız ses eğitimi sürecini ders saati olarak ne ölçüde yeterli görüyorsunuz? Sorusuna öğrencilerin %

3'ü tamamen, %7'si büyük ölçüde, %17'si kısmen, %33'ü çok az ve %40'ı hiç olarak görüş bildirmişlerdir.

Bu bulgular, öğrencilerin ses eğitimi ders saatini yeterli görmediklerini göstermektedir.

Tablo 2. Ses eğitimi sürecinde geleneksel müziklerimizden faydalanma durumu

(Table 2. The state of utilizing traditional music in the process of voice training)

Seçenekler	f	%
Tamamen	-	0
Büyük Ölçüde	5	17
Kısmen	15	50
Çok Az	10	33
Hiç	-	0
Toplam	30	100

Tablo 2'de; Ses eğitimi sürecinde geleneksel müziklerimizden ne ölçüde faydalandınız? Sorusuna öğrencilerin %17'si büyük ölçüde, %50'si kısmen ve %33'ü çok az olarak görüş bildirmişlerdir.

Bu bulgular, öğrencilerin ses eğitimi sürecinde geleneksel müziklerimizden kısmen ya da çok az faydalandığını göstermektedir.

Tablo 3. Ses Eğitimi derslerinde geleneksel müziklerimizin ağırlıklı olarak kullanmasına ilişkin durum

(Table 3. The state of using mainly our traditional music in voice training courses)

Seçenekler	f	%
Türk Halk Müziği	30	100
Türk Sanat Müziği	-	0
Toplam	30	100

Tablo 3 'de; Ses eğitimi derslerinde Geleneksel müziklerimizin hangi türü ağırlıklı olarak kullanıldı? Sorusuna öğrencilerin tamamı Türk Halk Müziği yanıtını vermişlerdir.

Bu bulgu, öğrencilerin ses eğitimi sürecinde geleneksel müziklerimizden Türk Halk Müziğini kullandıklarını, Geleneksel Türk Sanat Müziğinin ses eğitimi sürecinde kullanılmadığını göstermektedir.

Tablo 4. Ses eğitimi egzersizlerinde geleneksel ezgilerden faydalanma durumu

(Table 4. The state of utilizing traditional melodies in voice training exercises)

Seçenekler	f	%
Tamamen	-	0
Büyük Ölçüde	-	0
Kısmen	5	17
Çok Az	10	33
Hiç	15	50
Toplam	30	100

Tablo 4'de; Ses eğitimi egzersizleri yaparken ne ölçüde geleneksel ezgileri içeren alıştırılardan yararlandınız? Sorusuna öğrencilerin %17'si kısmen, %33'ü çok az ve %50'si hiç olarak görüş bildirmişlerdir.

Bu bulgular, öğrencilerin ses eğitimi derslerinde geleneksel ezgilerimizi içeren egzersizlerden çok az veya hiç yararlanmadıklarını

göstermesi bakımından önemli görülmektedir. Bunun sebebinin de bu ezgileri içeren bir metodun olmayışı olarak düşünülebilir.

Tablo 5. Türk Halk Müziği Parçalarının Öğrencilerin Gelişimlerine Katkı Sağlamasına İlişkin Durumu
(Table 5. The state of Turkish Folkloric Music Songs' contribution to students' development)

Seçenekler	f	%
Tamamen	-	0
Büyük Ölçüde	3	10
Kısmen	8	27
Çok Az	17	57
Hiç	2	6
Toplam	30	100

Tablo 5'de; Ses eğitimi sürecini düşündüğünüzde halk müziği parçalarının gelişiminize ne ölçüde katkı sağladığını düşünüyorsunuz? Sorusuna öğrencilerin %10'u büyük ölçüde, %27'si kısmen, %57'si çok az ve %6'sı hiç olarak görüş bildirmişlerdir. Bu bulgular, öğrencilerin ses eğitimi sürecinde halk müziği parçalarının gelişimlerine önemli ölçüde katkı sağlamadığını düşündüklerini göstermektedir. Bu durum, halk müziğinin ders içerisinde yeterince etkin bir biçimde kullanılmadığını göstermektedir.

Tablo 6. Ses eğitimi sürecinde öğrenilen geleneksel müziklerin öğretmenlik uygulamasında kullanılma durumu
(Table 6. The state of using traditional music which is learnt in the voice training process in the teaching practice)

Seçenekler	f	%
Tamamen	-	0
Büyük Ölçüde	-	0
Kısmen	5	17
Çok Az	5	17
Hiç	20	66
Toplam	30	100

Tablo 6'da Ses eğitimi sürecinde öğrenmiş olduğunuz geleneksel müziklerimizi ne oranda öğretmenlik uygulaması dersinde kullanıyorsunuz? Sorusuna öğrencilerin %17'si kısmen, %17'si çok az ve %66'ı hiç olarak görüş bildirmişlerdir. Bu bulgular, öğrencilerin ses eğitimi sürecinde öğrendikleri geleneksel müzikleri Öğretmenlik Uygulamasında çok az ya da hiç kullanmadıklarını göstermektedir. Bu durum ders içeriğinin mesleki anlamda şarkı dağarcığı olarak öğrencilere katkı sağlamadığını göstermesi açısından düşündürücüdür.

Tablo 7. Türkçe Yazılmış ve Geleneksel Müziklerimizden Örnekleri İçeren Bir Ses Eğitimi Metodunu Gerekli Görme Durumu
(Table 7. The state of finding the method of voice training which consists of traditional music samples and also written in Turkish necessary)

Seçenekler	f	%
Tamamen	20	66
Büyük Ölçüde	5	17
Kısmen	3	10
Çok Az	2	7
Hiç	-	0
Toplam	30	100

Tablo 7’de; Sizce ses eğitimi dersleri için Türkçe yazılmış ve geleneksel müziklerimizde içeren bir ses eğitimi metodu gerekli midir? Sorusuna öğrencilerin %20’si tamamen, %17’si büyük ölçüde, %10’u kısmen ve %7’si çok az olarak görüş bildirmişlerdir.

Bu bulgular, öğrencilerin ses eğitimi dersleri için Türkçe yazılmış ve geleneksel müziklerimizde içeren bir ses eğitimi metodunu gerekli gördüklerini göstermektedir.

Tablo 8. Derste öğrenilen geleneksel müziklerin ulusalşarkı dağarcığına katkı sağlayacağını düşünme durumu.

(Table 8. The state of considering contributions’ of traditional music which is learnt in the course to the national song repertory)

Seçenekler	f	%
Tamamen	-	0
Büyük Ölçüde	-	0
Kısmen	5	17
Çok Az	10	33
Hiç	15	50
Toplam	30	100

Tablo 8’de; Ulusal şarkı dağarcığımızın oluşmasında bireysel ses eğitimi derslerinde öğrendiğiniz geleneksel müziklerimizin ne ölçüde katkı sağlayacağını düşünüyorsunuz? Sorusuna öğrencilerin %17’si kısmen, %33’ü çok az ve %50’si hiç olarak görüş bildirmişlerdir.

Bu bulgular, öğrencilerin ses eğitimi derslerinde öğrendikleri geleneksel müziklerin Ulusal Şarkı Dağarcığına katkı sağlayacağını düşünmediklerini göstermektedir. Bu durum ses eğitimi ders programlarının bu amaca yönelik olmadığını, bir öğretmen için gerekli donanımı sağlayamadığını göstermesi bakımından önemli görülmektedir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER (CONCLUSION AND RECOMMENDATIONS)

Elde edilen bulgulara göre aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

- Öğrencilerin aldıkları ses eğitimi ders saatini yeterli görmedikleri anlaşılmıştır. Ülkemiz koşullarında müzik öğretmeninin en önemli enstrümanının sesi olduğu bir gerçektir ve uzun yıllar sağlıklı bir şekilde kullanabilmesi aldığı eğitime bağlıdır. Bu nedenle öğrencilerin ders saatinin artırılmasıyla ilgili görüşleri gerçekçi bulunmuştur. U.Ü. Eğitim Fakültesi Müzik eğitimi A.B.D.’da son 5 yıldır ses eğitimi dersleri saati artırılmamakla birlikte haftada birer saat dört yarı yıla yayılmıştır. Ders saati aynı olmasına rağmen iki yıllık bir eğitimin öğrencilerin gelişiminde daha etkili olduğu gözlenmiştir. Bu nedenle Bireysel ses eğitimi ders saatlerinin iki yıl haftada iki saat olması sürecin etkinliğinin daha da artmasını sağlayacaktır.
- Öğrencilerin ses eğitimi sürecinde geleneksel müziklerimizden kısmen ya da çok az faydalandıkları bunun da yeterince kaynak ve ses eğitimi için düzenlenmiş geleneksel müziklerimizin bulunmayışından kaynaklandığı düşünülmektedir. Alan ile ilgili kaynak, metod ve şarkı dağarcığının arttırılması sorunun çözümüne büyük oranda katkı sağlayacaktır.
- Bireysel ses eğitimi derslerinde öğrencilerin yalnızca Türk Halk Müziği örnekleri çalıştıkları ortaya çıkmıştır. Bunun Halk Müziği örneklerinin ses eğitimine ve düzenlenmeye daha müsait olduğundan kaynaklandığı düşünülmektedir. Fakat Geleneksel Türk Sanat Müziğinin ses eğitimi ilkelerine uyacak örneklerinin tanınması bir müzik öğretmeni için ileriki meslek yaşamı için bir avantaj sağlayacaktır.

- Öğrencilerin bireysel ses eğitimi derslerinde geleneksel ezgilerimizi içeren egzersizlerden çok az veya hiç yararlanmadıkları görülmüştür. Bunun sebebinin de bu ezgileri içeren bir metodun olmayışı ve bu sürece katkı sağlayacak çok az sayıda eserin bulunmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Çeşitli Üniversitelerdeki ses eğitimi dersi öğretim elemanlarının bir panel ya da seminerde biraraya gelerek sorunu tartışmaları faydalı olacaktır.
- Öğrencilerin ses eğitimi sürecinde halk müziği parçalarının gelişimlerine önemli ölçüde katkı sağlamadığını düşündükleri görülmüştür. Yine bu durumun bireysel ses eğitimi dersleri için alana yönelik metot, kaynak ve repertuar eksikliğinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Konunun üzerinde titizlikle durulması hem öğretim elemanının öğrencinin derse katılımını sağlamakta işini kolaylaştıracak, hemde öğrencinin mesleki anlamda gelişimini önemli ölçüde etkileyecektir.
- Öğrencilerin bireysel ses eğitimi dersinde öğrendikleri geleneksel müzikleri Öğretmenlik Uygulamasında çok az ya da hiç kullanmadıkları görülmüştür. Bu durum ders içeriğinin mesleki anlamda şarkı dağarcığı olarak öğrencilere katkı sağlamadığını göstermesi açısından düşündürücüdür. Ders içeriklerinin öğrencilerin ileriki meslek yaşantıları düşünülerek tekrar gözden geçirilmesi yerinde olacaktır.
- Araştırmada öğrenciler Türkçe yazılmış ve geleneksel müziklerimizde içeren bir ses eğitimi metodunu çok büyük oranda gerekli görmüşlerdir. Bu sonuç öğrencilerin bireysel ses eğitimi dersinin önemini kavradıklarını ve daha donanımlı bir şekilde mesleğe başlamak istediklerini vurgulamaktadır. Bireysel ses eğitimi sürecinin etkinliğini artırmak için konu akademik toplantılarda ele alınmalıdır.
- Öğrencilerin bireysel ses eğitimi derslerinde öğrendikleri geleneksel şarkıların Ulusal Şarkı Dağarcığına katkı sağlayacağını düşünmedikleri ortaya çıkmıştır. Bu sonuç ses eğitimi ders programlarının bu amaca yönelik olmadığını göstermektedir. Batılı ülkelerde biraraya gelen insanların birlikte söyledikleri parçaları hayranlıkla izleriz, bunun ülkemizde de geliştirilmesi iyi bir ses eğitimi süreci ile yetişmiş müzik öğrenenleri ile sağlanacağı yadsınamaz bir gerçektir. Bu nedenle hazırlanacak ses eğitimi ders içeriklerinin bu konuyu titizlikle ele alması ve geleneksel müziklerimizde içine alan bir program geliştirilmesi, Ulu Önder Atatürk'ün 1920'li yıllarda ortaya koyduğu Türk Müziği ile ilgili hedeflere daha kolay ulaşmamızı sağlayacaktır.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Çevik, S., (1994). "Ses Eğitiminin Temel İlkeleri", G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Özel Sayı, s. 109-117, ANKARA,.
2. Çilden, Ş., (2002). "Türk Halk Müziğinin Keman Eğitimde Kullanımıyla İlgili Sorunlar" Avrupa'da ve Türk Cumhuriyetleri'nde Müzik Kültürü ve Eğitimi Kongresi, Gazi Üniversitesi, , ANKARA.
3. Davran, Y., (1997). "Şarkı Söyleme Sanatının Öyküsü", Evrensel Müzikevi, s. 19-22, ANKARA.
4. İkesus, S., (1965). "Ses Eğitimi ve Korunması", Milli Eğitim Basımevi, s. 13-16, İSTANBUL.

5. Köse, S., (2001). "Müzik Öğretmenliği A.B.D. I. Sınıf Öğrencilerinin Ses Özelliklerine Ait Sorunların Öğrenci Kaynakları Düzleminde İncelenmesi", Yayınlanmamış Doktora Tezi, G.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, ANKARA.
6. T.D.K. Sözlüğü, (1994). Türk Tarih Kurumu Basımevi, s. 388, ANKARA.
7. Uçan, A., (1994). "İnsan ve Müzik İnsan ve Sanat Eğitimi", Müzik Ansiklopedisi Yayınları, s. 26, ANKARA.